

inhimillinen tekijä

Saija Näse-Ståhlhammar

LL, erikoistuva lääkäri
Hyks, ATEK

Lasten kanssa vieraalla maalla

Juuri pediatriksi valmistunut Saija Näse-Ståhlhammar jatkaa erikoistumistaan anestesialla.

Olen aloittanut anestesiaan erikoistumisen vasta muutama kuukausi sitten. Toistaiseksi työ on vastannut hyvin odotuksiani. Itse asiassa olen erikoistumisesta aika innoissani.

Miksi niin innoissani? Vasta viime keväänä sain lastentautien erikoistumiskoulutuksen päätökseen. Miksi halusin jatkaa erikoistuvana lääkärinä? Halusinko vaihtaa kokonaan toiselle erikoisalalle? Olinko valinnut lastentaudit aivan turhaan? Enkö ole viihtynyt työssäni? Näihin kaikkiin kolmeen viimeiseen kysymykseen vastaus on ehdoton ei. En ole vaihtamassa erikoisalaa ja olen aina viihtynyt työssäni. Olen tiennyt perustutkinnon suoritettua, että minusta tulee lastenlääkäri ja tulen toimeen pienten kanssa. Kahisevat kurahaalarit päivystysvastaanoton käytävällä saavat edelleenkin mielenkiintoni heräämään. Itkevä, hyväkuntoinen vastasyntynyt sektiosalin nurkassa kiinnittää yhä huomioni satumaisella tavalla. Lasten kanssa työskentely on aina ollut minulle yksinkertaista ja helppoa, vuorovaikutus heidän kanssaan on itsestään selvää. Vauvat ja lapset harvoin teeskentelevät, heidän kanssaan kohtaamisessa on aina jotain sanoinkuvaamattoman hienoa, joskus jopa jotain vähän taianomaista.

Mitä ihmettä sitten teen aikuisanestesiolla? Pediatriin työ on mielenkiintoista, monipuolista ja haastavaa. Erikoistumisvaiheessa töitä on saanut tehdä paljon ja se on ollut erittäin monipuolista. Kaikissa erikoistumisen vaiheissa on ollut myös mahdollisuus päivystää paljon. Olen aina pitänyt kaikkein eniten juuri päivystystyöstä. Ajanvarausvastaanotto sen sijaan on minulle haastavampaa. Vastaanottohuoneessa on tylsää ja yksinäistä. Mielestäni siellä ei juuri koskaan tapahdu mitään mielenkiintoista tai jännittävää ja diagnoosienkin tekeminen tuntuu ajoittain kovin vaikealta. Laboratoriovastauksia täytyy odottaa ja kuvantamistutkimukset eivät ikinä valmistu ajallaan. Harvoin asioita saa yhdellä vastaanotolla valmiiksi. Joskus vanhoja sairaskertomustekstejä täytyy lukea loputtomiin. Akuuttitilanteet ovat yksikertaisempia: asiat tehdään tärkeysjärjestyksessä ja päivystysaikana keskitytään olennaiseen.

Antoisa neonatologia

Lastentautien erikoistumiskoulutuksessa erityisesti päivystystyö on ollut aivan loistavaa aikaa. Olen saanut puuhastella omin pikku kätösin kaikenlaista pientä ja joskus harvoin jotain suurtakin. Tietyissä tilanteissa pediatriin koulutus ei kuitenkaan anna riittävästi osaamista ja tietotaitoa juuri akuuttitilanteiden hyvään, nopeaan ja kokonaisvaltaiseen hoitoon. Pitkittyneesti kouristavat lapset sekä sepsis- tai hengitysvajauspotilaat ovat arkipäivää kaikissa lastentautien päivystyksissä. Näiden potilasryhmien päivystyksellinen hoito vaatii usein hengityksen mekaanista tukemista, joko invasiivisesti tai noninvasiivisesti, sekä verenkierron tukemista. Neonatologiaa lukuun ottamatta tähän kokonaisuuteen lastenlääkärikoulutus syvenyy kovin vähän, toisaalta ymmärrettävästikin. Anestesiologin asenne ilmatien hallintaan helpottaa merkittävästi työskentelyä vastasyntyneiden kanssa. Huonokuntoisen vastasyntyneen alkuhoidossa on toki tärkeää tuntee tautitiloja ja syitä tilanteen taustalla, mutta akuuttitilanteessa tietynlaiset käden taidot helpottavat asiassa eteenpäin pääsemistä. Hengitykseen ja verenkiertoon vaikuttavat tekijät täytyy huomata ja hoitaa sekä nopeasti että tehokkaasti.

Lastenlääkärikoulutus on antanut minulle paljon. Suurimman vaikutuksen minuun on tehnyt yliopistovaiheen neonatologian jakso. Tuolloin opin valtavan määrän sekä käden taitoja, ”tempullologiaa” että suunnattoman määrän jotain syvällisempää. Nöyryys moniin käytännön asioihin säilyy, kun joutuu säännöllisesti kokemaan, ettei yksittäinen, täysin arkipäiväinen asia, kuten esimerkiksi kanyylin laittaminen, olekaan enää itsestäänselvyys. En ole huono lääkäri, jos en saa kanyyliä ensimmäisellä yrittämällä. Yöllinen keskustelu asfyktisen vastasyntyneen vanhempien kanssa pysäyttää usein kyynisimmänkin kliinikon. Ilo lapsen syntymästä ja toisaalta vakavasta sairaudesta ja kuolemasta tulevat samassa lauseessa. Vanhempien suru pysäyttää joskus – niin kuin sen mielestäni pitääkin.

Alkujärkytys on vaihtunut innostukseen

Olen tällä hetkellä vieraalla maalla. Olen täällä siksi, että haluan oppia lisää kädentaitoja, haluan oppia paremmaksi tiimipelaajaksi, haluan oppia hoitamaan kriittisesti sairaita potilaita. Haluan oppia tunnistamaan ajoissa oireet, jotka johtavat hengityksen tai verenkierron romahtamiseen. Olen todellakin vieraalla maalla, mutta olen innoissani!

Alku on ollut mukavaa, mutta valehtelin, jos väittäisin, ettei minua ole jännittänyt. On lukuisia haasteita, on paljon opittavaa, paljon luettavaa, paljon pöytäkirjoitettavaa. Alkujärkytyksen jälkeen pysyn kuitenkin jo hengittelemään töihin tullessani rauhallisemmin. Tätä kirjoittaessani työrupeamaa aikuisanestesiassa on takana kaksi kuukautta, enkä muutenkaan ole työskennellyt aikuispuolella sairaalassa viimeiseen kuuteen vuoteen käytännössä lainkaan. Asia, jota ei voi lukea meriitiksi anestesiologin työssä keskussairaالاتasoissa leikkaussaliympäristössä.

Diabeteslääkkeet ja verenhyötymisjärjestelmään vaikuttavien lääkkeiden kirjo on laajentunut peruskoulutuksen aikaisesta merkittävästi. Anestesiologian oppikirjojen lisäksi Pharmacia Fennica on noussut aivan uuteen arvostukseen kohdallani. Puudutustekniikoiden haltuunotto on täysin oma kokonaisuutensa. Todellista ”hands on”-työtä, kaikille anestesiologeille arkipäivää, mutta asiaan vihkiytymättömälle noviisille tekninen viidakko, johon vaikuttaa auttavan vain riittävä toistojen määrä (eli siis aika...). Ja kuinka nöyryyttävää onkaan pyytää kerta toisensa jälkeen apua näiden täysin arkisten asioiden kanssa. Apua joudun kuitenkin pyytämään koko ajan (luojan kiitos sitä on reilusti tarjolla!). Ajoittain pelkään olevani tilanteessa, jossa ”en tiedä mitä en tiedä”. Se on pelottavaa ja tuntuu epämiellyttävältä. Tämän tunteen kanssa on nyt vain opeteltava jälleen tulemaan toimeen. Epävarmuuden sietokyky on noussut uudelle tasolle. Päivystämisen jännittää eri tavalla. Työyhteisö on uusi. Vieraalla maalla on pakko jälleen ”ansaita omat kannuksensa”.

Vielä en ole katunut päätöstäni. Tämänhetkinen työpaikkani on suhtautunut aivan loistavalla tavalla valintaani. Olen saanut erittäin hyvää ohjausta ja apua. Työyhteisö on ottanut minut hienosti vastaan. Olen vakuuttunut, että pystyn omaksumaan tietyt kädentaidot. Kenties minusta ei koskaan tule superpuuduttajaa, mutta lupaan pärjätä! Kokemusta kartuttaessani joudun kysymään nöyrästi apuja. Olen luvannut itselleni, että

muutaman vuoden kuluttua saan nauraa tälle ”puudutus-syndroomalle”, asialle, joka aiheuttaa tällä hetkellä kaikkein eniten hikikarpaloita arkisessa työskentelyssäni. Toisaalta positiivista on se, että myös omaa osaamistani arvostetaan työpaikalla. Aikaisempaa kokemustani myös hyödynnetään tietyissä tilanteissa. Se on mukavaa.

Nouseva oppimiskurva

Ajatus kahden erikoistumisohjelman suorittamisesta ei kohdallani syntynyt yhdessä yössä. Anestesia- ja lastenlääkärin ura jäi kiinnostavana mieleeni jo lastentautien runkokoulutusvaiheen jälkeen ”ajauduttuani” anestesialle lastenlääkärin koulutusta. Tuolloin jaksolle mennessäni tavoitteenani oli oppia tietynlaista ajattelua, käden taitoja, tilanteen kokonaishallintaa sekä tiimityöskentelyä. Sain itselleni kuitenkin ”temppeleiden” ja käytäntöjen oppimisen lisäksi paljon enemmän. Erikoisalana vaihto tuossa vaiheessa ei ollut minulle vaihtoehto. Tiesin lastentautien tarjoavan yliopistovaiheen koulutuksessa paljon tietotaitoa ja kokemusta – ja toisaalta oli toki järkevää saattaa loppuun erikoisala, jonka sisällä olin jo usean vuoden tehnyt töitä. Tiesin myös olevani perusluonteeltani lapsia hoitava lääkäri, työskentelin pä sitten päivystyksessä, vuodeosastolla tai leikkaussalissa.

Ollessamme mukavuusalueen ulkopuolella tapahtuu useimmiten myös ammatillista kehittymistä. Oma oppimiskurvani on ollut toistaiseksi uudella, vieraalla erikoisalalla erittäin noususuuntainen. Oletan sen pysyvänkin sellaisena vielä pitkän aikaa. Lastenlääkärinä toimimisen haasteena on tällä hetkellä ammatillisen tietämyksen ylläpitäminen. Uskon, että lastentaudit ja anestesiologia tulevat tukemaan toisiaan hyvin. Erikoistumisen tuomat käytännön asiat tuntuvat tällä hetkellä jotenkin erilaiselta kuin aikaisemmin: omat lapseni ovat isoja ja päivystysjärjestelyt on helpompi sovittaa yhteen perheen kanssa. Lukeminen työn ohella tuntuu toisenlaiselta kuin muutama vuosi takaperin. Toisaalta koen, että pystyn nauttimaan myös omasta vapaa ajastani täysipainoisesti. Elämässä on paljon muutakin tärkeää kuin työnteko!

Olen iloinen lastenlääkärin koulutuksesta. Pääsääntöisesti on aina ollut mukavaa herätä töihin. Nyt olen iloinen anestesiologian erikoistumiskoulutuksesta, tuntuu, että töihin on erityisen mukava herätä! ■